

2. Хоменко І., Волинець Л., Чубикіна Г. Стратегічні засади інвестування в людський капітал для забезпечення розвитку національної економіки України // Проблеми і перспективи економіки та управління. 2020. № 1 (21). С. 38-45.
3. Чухно А. А., Юхименко П. І., Леоненко П. М. Сучасні економічні теорії : підручник. Київ : Знання, 2007. 878 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ : МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Акименко Олена Юрїївна

д.е.н., доцент, професор

Кафедра економіки, обліку і оподаткування

elena.akymenko@gmail.com

Співак Володимир Олегович

здобувач вищої освіти

ступеня доктора філософії

volodymyr.asp@ukr.net

Донець Ярослав Іванович

здобувач вищої освіти

ступеня доктора філософії

Oliver.mackeal@gmail.com

Ященко Яна Анатоліївна

здобувачка вищої освіти

yana52479@gmail.com

Національний університет «Чернігівська політехніка»

Податки є ключовим елементом у формуванні доходів державного бюджету. Протягом років незалежності України, податкова система зазнала значних змін: від високих податкових ставок та навантаження до оптимізації кількості податків та пільг. Сьогодні близько 80% доходів бюджету забезпечує податкова система. Оподаткування залишається ключовим фактором наповнення бюджету, тому реформа податкової системи в Україні є пріоритетною. Водночас, вибір інтеграції до Європи, потреби у підвищенні економічного зростання та проблеми, пов'язані з російською агресією проти України вимагають подальших змін податкової системи з урахуванням зарубіжного досвіду.

Податкова система будь-якої країни має відображати певні умови, серед яких: (1) рівень розвитку економіки; (2) розквіт соціальної сфери; (3) умови здійснення зовнішньої і внутрішньої торгівлі; (4) географічне положення і традиції народу тощо. Разом з тим, організація податкової служби, склад податкової системи, структурні співвідношення окремих податків та порядок їх обчислення можуть значно відрізнятись в різних країнах.

Є підстави вважати, що податкова система України, подібно до будь-якої іншої, не є бездоганною та має свої недоліки, пов'язані з рядом перешкод, що впливають на її ефективність, серед яких:

- недосконалість податкового законодавства, яке є складним та тим, що містить суперечливі пункти та ускладнює розуміння і застосування його платниками податків, створюючи можливості для зловживань;
- неефективне податкове адміністрування, що пов'язано певним чином із тим, що податкове законодавство здебільшого спрямоване на вдосконалення податкової системи і й у меншому ступеню – на податковий контроль;
- низький рівень культури сплати податків серед населення, адже не всі платники податків усвідомлюють важливість своєчасності та повноти сплати до бюджету податків, зборів та інших обов'язкових платежів та дотримання податкового законодавства добровільно [1].

Зазвичай, удосконалення податкової системи може відбуватися двома способами: (1) шляхом внесення змін у чинне законодавство про оподаткування; (2) проведенням системної реформи. В Україні ці два шляхи тісно переплітаються. Прийняття Податкового Кодексу України (далі, ПКУ) впорядкувало систему оподаткування, але, як показав час – ПКУ не є досконалим [2]. Вважається, що системна податкова реформа та постійні зміни в ПКУ необхідні для забезпечення достатніх надходжень до бюджету, подолання дефіциту, врегулювання зростаючого державного боргу, створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та відновлення позитивної економічної динаміки. Одночасно, ключовими аспектами на сьогодні є забезпечення відносно простого адміністрування податків, збільшення прозорості, створення надійної системи податкового контролю та його реальної децентралізації [3].

Важливо відзначити, що українська податкова реформа відбувається під впливом міжнародної конкуренції в податковій сфері, потреби гармонізації податкових систем з європейськими стандартами та співробітництва в управлінні національною податковою політикою для досягнення стратегічної мети – інтеграції до Європейського Союзу. Тому, реформування податкової системи України відбувається з огляду на сучасні тенденції розвитку систем оподаткування інших країн, особливо країн-членів ЄС [4].

Щодо реалій воєнного часу, слід відмітити, що Верховна Рада України продовжує вносити зміни у законодавство, не є винятком і оподаткування, адже під час війни як ніколи необхідно знайти розумний баланс, щоб підтримувати бізнес та водночас мати змогу забезпечувати всім необхідним і армію, і громадян. Так, чергові зміни до ПКУ були внесені законом № 2260-IX від 12.05.2022 року, який набрав чинності 27.05.2022 року, поступово скасовуючи пільги, передбачені попередніми законами (наприклад, відновлення строків давності, відновлення податкових перевірок, самостійне виправлення помилок, зміни щодо третьої спеціальної групи єдиного податку) [5].

Система оподаткування в Україні відрізняється переважанням непрямих податків, що в певному відношенні допомагає зменшити втрати бюджету

внаслідок ухилення від оподаткування. У країнах із розвинутою ринковою економікою це співвідношення має свої особливості. Наприклад, у США, Японії, Великобританії та Канаді переважають прямі податки, які складають значну частку (у США - 54,7%), в той час як у Франції переважають непрямі податки (56,6%), такі як податки на споживання (ПДВ, податок на обіг тощо), акцизи та внески підприємців у соціальне страхування. Структура оподаткування в Німеччині та Італії є більш збалансованою, де частка непрямих податків у Німеччині становить 45,2%, а в Італії – 48,9% [4]. Оподаткування в інших країнах також потерпає змін, але цей процес відбувається повільніше, ніж в українській системі. Наприклад, у останні роки основною тенденцією в оподаткуванні прибутку корпорацій є зниження податкових ставок.

Також важливо враховувати, що системи оподаткування в кожній країні мають свої особливості і варто адаптувати імплементацію іноземного досвіду до конкретних потреб та особливостей податкової системи України. Удосконалення податкової служби з урахуванням іноземного досвіду цілком можливе за рахунок використання наступних аспектів:

- Спрощення системи оподаткування - важливо спростити податкову систему, зменшити кількість податкових ставок та податкових винятків, що сприятиме підвищенню ефективності та зменшенню можливості податкового ухилення.
- Електронне подання податкової звітності – врахування зарубіжного досвіду щодо впровадження системи електронного подання податкової звітності та зменшення можливостей корупції (певні дії вже впроваджено).
- Ризик-орієнтована методологія перевірки - застосування ризик-орієнтованої методології перевірки підприємств дозволяє спрямовувати ресурси податкової служби на об'єкти з найбільшими ризиками порушень.
- Автоматичний обмін інформацією - участь в міжнародних програмах автоматичного обміну податковою інформацією допомагає боротися з податковими ухиленнями та уникненням оподаткування.

Важливим напрямком удосконалення податкової системи України є також підвищення прозорості та підзвітності податкової служби, що передбачає забезпечення доступу платників податків до інформації про діяльність податкової служби, а також проведення громадських слухань з питань податкової політики [6]. Отже, удосконалення податкової служби в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду – це крок до покращення ефективності, прозорості та справедливості системи оподаткування. Адаптація зарубіжного досвіду щодо удосконалення податкової системи сприятиме збільшенню надходжень в бюджет, зменшенню податкових ухилень та стимулюванню розвитку бізнесу.

Налагодження ефективної системи контролю, спрямованої на попередження порушень та виявлення податкових шахрайств, разом з підвищенням свідомості громадян про важливість сплати податків, може слугувати підвищенню довіри до податкової системи та підтримці сталого економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Реформування податкової системи України – як спосіб вирішення податкових колізій. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_6905 (дата звернення - 24.12.2023).
2. Податковий кодекс України: Закон від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення - 24.12.2023).
3. Kalendiuk I. O. Prospects for the development of the tax system of Ukraine / I. O. Kalendiuk, P. V. Puzyrova // Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали II Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 18 листопада 2021 року. – Т. 2. – Київ : КНУТД, 2021. – С. 11-17.
4. Лисяк Л.В. Удосконалення податкової системи України з урахуванням досвіду зарубіжних країн / Лисяк Л.В., Гуменюк М.О., Філімонова Д.А. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент, 2018. Вип. 31. С. 90-94.
5. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» від 12.05.2022 р. № 2260-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/> (дата звернення - 24.12.2023).
6. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо покращення інвестиційного клімату в Україні)". URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GH45400A?an=29> (дата звернення - 24.12.2023).

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Омеко Андрій Вікторович

аспірант

Кафедра міжнародного менеджменту та інновацій

Інституту економіки та менеджменту

Національного університету «Одеська політехніка»

Одеса, Україна

10486537@stud.op.edu.ua

В сучасних умовах, коли існує величезна кількість технологічних інновацій, що впливають на бізнес, а також, зважаючи на перспективи ще більш інтенсивного технологічного розвитку у найближчому майбутньому, постає виклик керівникам компаній - розробляти ефективні стратегії впровадження цих технологій.